

Baron.

Spisal Ivo Blažič.

ogve, zakaj so mu vzdeli tako ime! Morda, da bi se norčevali iz njegovega uboštva, da bi mu nagajali, ga žalili.

Siromak je bil, in s siromakom ravnaajo ljudje kakor se jim zdi. Smejejo se mu, ga zbadajo in pikajo. Kadar neha eden, se ga loti drugi.

Siromak je bil naš Jernejček-baron. Od onih dni, odkar so mu položili v grob njegovo zadnje tolažilo — ljubo mamico — je služil za pastirja pri bogatem kmetu v naši vasi.

Takrat je dopolnil petnajsto leto. Bil je slabotne rasti in netrdnega zdravja že izza mlada. Noge je imel pohabljene že od rojstva.

Bil je pravi pravcati ubožec. Na paši je presedel po cele ure zamišljen v senci košatega hrasta, dočim je živina mirno mulila travo okrog njega po pašniku. Sanjari in misli na nekdane dni, ko je živel doma pri ljubi mamici v osameli koči za vasjo.

Jasno solnce je tedaj sijalo na njegovo življenje. Lazil je po tratih in livadah, trgai dehteče cvetice, poslušal ptičje petje in počasi šepal za pisanimi metulji. Vrnil se je k mamici v koč, kjer je šivala; prinesel ji je cvetic. Ona jih je vzela radostna, jih povonjala, se sklonila k Jernejčku, ga poljubila na čelo in mu pogladila mehke laske.

Zvečer sta sedela pred koč na klopci. Ptičje petje je bilo že davno utihnilo, čuk se je oglašal s topola kraj potoka, ki je šumljal in prinašal prijetne glasove na uho. Mesec je zasvetil na jasnem nebu, zvezde so se prižigale, tisoč in tisoč jih je gorelo v dalji, tisoč in tisoč jih je migljalo nad zemljo, ki je legala k počitku.

Ah, kako dobro de človeku tak počitek!

Jabolčni cvetovi so dehteli z bližnjega vrta, prav prijeten je bil njih vonj. Vinska trta se je spenjala ponosno kvišku po zidu nizke koč in metala od sebe neznatno senco.

Zazvonilo je Zdravo Marijo. Z vseh hribov naokrog je bilo čuti brnenje zvonov, in njih glasovi so segali do srca in udarjali ob lahne strune v njem.

Odkril se je Jernejček, in molila sta z materjo. In potem se je še dolgo pogovarjala z njo. Pripovedovala mu je o dobrem očetu, ki je šel k ljubemu Bogu, kjer zdaj poje med angeli in svetniki slavo božjo. Kazala je mati proti nebu, kjer se snide Jernejček z očetom.

Ali prišla je zlobna starka zima z mrzlo burjo in nadležnim snegom. Prinesla je s seboj žalost in skrb v kočo siromakov. V hišo uboge vdove je prinesla tudi bolezen. Jernejčkova mati je vidno hujšala od dne do dne, sama kost in koža je je še bila. In nekega dne je potrkala mrzla smrt na vdovina vrata in upihnila Jernejčkovi materi luč življenja.

Jernejček je skočil k materi, se ji privil okolo vratu, jo klical, ali ni bilo več glasu iz njenih ust — mrzle so bile ustnice, nagubano in otrplo čelo, bleda mrtva lica. Jokal je deček in ihtel tako silno, pretresljivo, kakor more jokati za svojo materjo le dete, ki jo je ljubilo na svetu bolj kot vse drugo.

Prišle so žene, preoblekle mrtvo mater in jo položile na mrtvaški oder. Prihajali so ljudje, jo kropili, molili in spet urno odhajali.

Črez dva dni so pa prišli štirje možje in duhovnik in odnesli so mamico, s silo so jo odnesli, dasi jim je branil Jernejček na vso moč. Vse njegove solze niso izdale nič, mamico so odnesli in jo zagreblji v črno prst, kjer je njeno truplo že davno zgnilo. — —

Ob takih spominih so prilezle baronu v oči solze, svetle solze in se lesketale kot dragoceni biseri.

Vedno iznova se je poglobljajl v take spomine. Ni opazil nad seboj urne postolke, ki je krožila v toplem popoldanskem zraku in zasledovala manjše ptice. Kravji zvonci so se oglašali nekje iz daljave, ali ni jih slišal Jernejček, saj ni čul ničesar in ni videl ničesar, tako zamaknjen je bil v svoje premišljevanje.

Solnce se je nagibalo. Temne sence so se premikale po gorah: rasle so in se širile.

Baron je planil pokonci. Živine ni bilo nikjer. Šepal je po pašniku, iskal, vpil, klical. Nikjer nič! Le mrzli odmev od gorá je čul in pa ukanje drugih pastirjev, ki so pasli v dolini pod njim. Dolgo je iskal brez uspeha.

Bose noge so mu jele krvaveti, ker so zadele večkrat ob trd, šilast kamen. Solze so se mu ulile po zarjavelem licu; kapale so, kapale na zemljo. Vanje je bila izlita vsa njegova žalost, zapuščenost in nesreča, trda, nezprosna usoda, ki ga tepe, odkar je šla k očetu dobra mamica.

Zdravo Marijo je zvonilo, govedi ni bilo nikjer. Kje jo naj najde?

Ni našel živine.

S težkim srcem je lezel v vas. Danes ni trobil v rog, ki mu je visel ob rami, danes ne. Žalosten je stopil pred bogatega gospodarja in mu povedal vso bridko resnico.

Ta je odskočil s sedeža, se vzravnal mogočno pokonci in z jeznimi očmi premeril barona. Prijel ga je za ušesa in ga tresel zanje, da je siromak prosil in jokal.

„Nikoli več! Nikoli več!“

„Živino mi še nocoj priženi, potem se pa takoj odpravi od hiše!“ je zarohnel gospodar ježno nad njim in ga pahnjl iz hiše.

Rog se je razlegajl po vasi, in tuj človek je prignajl baronovemu gospodarju živino. Bil je paznik sosednje vasi. Zapazil je živino na svojem pašniku in jo prignajl v to vas.

Ko je pozvedel, čigava je, je krenil proti gospodarjevi hiši.

Baronov gospodar je takoj zvedel, da mu je živina doma. A vedel je tudi, da bo treba plačati, ker se je pasla po tujem. Ali on ne plača kazni, baron jo plača, in še danes mora od hiše ta nepridiprav.

Jernejček je prosil usmiljenja. Ali prosil je zaman. Zaman so bile njegove solze, zaman jok! Trdega ledu ne predere kamen. In tak led je imel v srcu bogati Jernejčkov gospodar.

S krvavim svojim zaslužkom je moral plačati globo Jernejček in še tisti večer je moral od hiše.

Kam naj gre siromak?

Nocoj prespi v listju, kjer ga nihče ne opazi, jutri pa pojde za kruhom, če ga kje najde. O, saj so še usmiljeni ljudje na svetu, ki privoščijo morda ubožcu košček kruha. O, da!

Ko je bil že v listje zakopan, je molil za svoje mrtve starše, mislil nanje, in tisoč svetlih solz mu je polzelo po licih.

Zunaj se je oglašal čuk, in sova mu je odpevala s turobnim glasom. In ti glasovi so Jernejčka napolnili s še večjo žalostjo.

Anda.

*Anda, Anda, Andica,
nič ni tebi zla:*

*Mamica vsa tvoja je,
ti si njena vsa!*

*Tja od jutra v prvi mrak
vladaš domu ti,
trudna si na večer že,
nosek te srbi.*

*Pa le leži, da bo mir,
zunaj je bav-bav;
lahko pride, pa te — smuk! —
vtakne brž v rokav!*

*Leže Anda, stisne sen
sladke ji oči,
in nad njo kot angel zvest
mamica budi.*

E. Gangl.